

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรและผลกระทบต่อสภาพ
แวดล้อม ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายประยูร อาทิ

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์กฐิน ศรีมงคล	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์คุณฉวี ณ ลำปาง	กรรมการ
นายมานิช หงษ์พร้อมญาติ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งปัญหา อุปสรรคและความต้องการในการเลี้ยงปลานิล

ประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในเขตพื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่สุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้น 152 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 45.19 ปี การศึกษาระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4—7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.14 คน เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 5.1 ปี สาเหตุที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่ตอบว่าเลี้ยงง่าย เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มชมรมผู้เลี้ยงปลานิลอำเภอสันทราย ร้อยละ 39.4 กลุ่มสหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 32.8 และกลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 27.6

เกษตรกรปล่อยปลาเฉลี่ย 4,021.42 ตัว/ไร่ นิยมเลี้ยงควบคู่กับการเลี้ยงปลาอื่นๆ ร้อยละ 55.3 และเป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 86.8 ต้นทุนการเลี้ยงปลานิลเฉลี่ยรุ่นละ 86,213.16 บาท และสามารถจำหน่ายได้เฉลี่ยรุ่นละ 134,336 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่

บ่อเลี้ยงปลาขนาดเฉลี่ย 0.491 ไร่ ผลผลิตของการเลี้ยงปลานิลรุ่นละ 4,541 กิโลกรัม หรือ 1,529 กิโลกรัม/ไร่ โดยใช้เวลาเลี้ยงเฉลี่ย 9.8 เดือน/รุ่น ในด้านการขุดบ่อเลี้ยงปลาเกษตรกรจะลงทุนขุดบ่อเลี้ยงปลาเฉลี่ย 59,473 บาท หรือประมาณ 20,000 บาท/ไร่

จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม พบว่า การเลี้ยงปลานิลไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลานิล พบว่าร้อยละ 2.75 เห็นว่ามีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องกลิ่น

ปัญหาและอุปสรรคพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเรื่องค่าอาหารมีราคาสูง และเสนอแนะว่าปลานิลควรมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 39.32 บาท

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a detailed illustration of an elephant standing and facing left. Above the elephant's head is a traditional Thai umbrella (parasol). The entire emblem is enclosed within a circular border. The text 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' is written in a serif font along the bottom inner edge of the circle. There are also decorative floral motifs on the left and right sides of the inner circle.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Tilapia (*Oreochromis niloticus*) Culture and Impact on Environment in San Sai District, Chiang Mai Province

Author Mr. Prayoon A-thi

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Katin	Srimongkul	Chairperson
Assoc. Prof. Dusdee	Nalampang	Member
Mr. Manoj	Hongpromyart	Member

Abstract

The purposes of this study were to study tilapia culture and impact on environment in San Sai district, Chiang Mai province, and to explore the problems and obstacles as well as the needs of tilapia culture.

The sample of the study consisted of 152 farmers who cultured tilapia in San Sai district, Chiang Mai Province. The data was collected through questionnaires then Statistical Package for the Social Science (SPSS) was used to analyze the data in order to find out average, maximum, minimum and standard deviation.

From research finding, it was found that most of farmers were male with the average age of 45.19 years. Most of them finished primary school. Family members were 4.14 persons in average. The average experiences about tilapia culture of farmers were 5.1 years. They cultured tilapia because it was easy to culture. Farmers formed groups which could be divided into 3 groups namely: San Sai Tilapia Culture Group (39.4%), Chiang Mai Fishery Group (32.8%) and Chiang Mai Tilapia Farmer Group (27.6%).

Farmers cultured 4,021.42 Tilapia per rai. They preferred to culture tilapia with other fish (55.3%) and some of them raised it for their own consumption (86.8%).

Tilapia culture investment was 86,213.16 Baths per period in average at selling price of 134,336 Bath per period in average. They owned their fishponds 0.491 rai in average. The production of tilapia 4,541 kilograms per period or 1,529 kilograms per rai. The culture period of tilapia was 9.8 months. Farmers invested in fishpond construction 59,473 Baths or 20,000 Baths per rai.

From farmers' opinions on tilapia culture, they said that it had no impact on environment. However, only 2.75 percent of farmers who did not concern on this matter complained about bad odor.

The problem and obstacle mentioned by farmers were the high cost of tilapia food and recommended tilapia price should be 39.32 Baths per kilogram.